

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt V. De secunda ecstasim efficienti causa, nempe admiratione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

422 DISPVT. III. DE ECSTASI, EIVSQVE CAVSIS,

Richardus, cuius vestigiis inhaerendo breviter ex ipsius doctrina aliqua pro his tribus exceedendi modis adducemus.

Primus itaque mentis excessus fit ex desiderio, anxietate & magnitudine devotionis, quae merito fumo comparatur; fumus enim semper surgit ab igne. Quare cum amor spiritualis ignis sit, recte illa mentis in superna elevatio, quae ex fervore dilectionis oritur, fumo assimilatur: tunc ergo anima & fumus in superna ascendit, quando dilectio ne ferventu suum eam desiderium super semetipsum rapit.

Amor spiritu alis ignis.

Pulchra similitudine id declaratur.

Sollet autem hujusmodi mentis excessus modo coniungere ex sola desiderii ferventi exstutione, modo vero tam ex hujusmodi extutione amorosa, quam ex adjuncta sibi divina revelatione. Sicut enim ignis corporeus in vasis quamvis modicoli liquore perfusus, primò quidem incipit liquorem ipsum ab uno evertre, postea verò n. ne in hanc, nunc in illam partem, nunc fumum, non deosim jactare, & paulatim quidem ad superiora attollere, rotundus vas ex quo vis modico liquore usque ad summam replere, tandem quae supra ipsum attollere, & cum violencia quadam interiora evacuare, & foras effundere. Sic sane animus humanus divino igne succensus, si se in seipso contra semetipsum fervens & spomanus, si ipso irascens, seipsum despiciens, seipsum vehementer conculcans, dum ejusmodi extutio diutius uritur malumunque jactatur, dum per inferiorum contemptum ab infinitis repellitur, & per supernorum desiderium ad superiora trahitur, fit læpe ut impetus spiritus impellente desiderio extra semetipsum ejus etiam si que penitus oblitus, & in ecstasi subelevatus, totus in superiora rapitur.

Præterea aliquando ejusmodi mentis alienatio, non solum ex extuanti desiderio, sive amore consurgit, sed etiam ex mirando aliquo divinae revelationis spectaculo extuanti desiderio desuper occurrens; quod idem Richardus probat ex illo loco Genes. 18. ubi Scriptura sacra de egredii A. b. aha loquens inquit: Apparuit autem et Dominus sedens in convalle mambre, sedens in ostio tabernaculi sui, in ipso servore dei. Cumque elevasset oculos, apparuerunt ei viri stantes prope eum, quos cum vidisset, occurrit in occasum eorum de ostio tabernaculi sui. Super quem locum ipse Richardus cap. 8. ita scribit. Quid igitur est ille egredius, per quem Dominus occurrit, nisi humanae mentis excessus, per quem super a semine ipsam rapta in divina contemplationis aeterna fustoliuit? si ergo egrediosis ejus causam quatinus, citius invenimus. Nam visio quæ exterius apparuit, procul dubio cum ad exteriora traxit; appatitionis autem divina causa latenter innata, ut in eo, quod ei Dominus apparetur.

Alius adhuc modus adducitur & explicatur.

Fervor diei quid, & cur in ipso Dominus apparent.

Ioan. 3.

Fervor diei quid, & cur in ipso Dominus apparent. Vides certè quia calor diei ferrebar, quando ei Dominus apparetur. Quis quælo est ille fervor diei, nisi extuatio ardantis desiderii? Amor itaque ille qui tenebras diligat, amor inquam, qui lucem odit, diei fervor dici non debet. Scimus autem quia qui male agit, odit lucem, qui autem facit veritatem, venit ad lucem, ut manifestetur opera eius, quia in DEO facta sunt. Quid itaque est fervor diei aiud, nisi fervidus amor veri, desiderium veri & lumini boni, sub qualis fervore tunc temporis Patriarcha extuabat; qualis denique eum à domesticis suis repellebat, & eum in obscoeno, & in osio sedere, tanummodo vacare, & videre cogebat, ambientem & optan-

tem absque dubio divinæ aspirationis auram percipere, desideriisque sui æstu illius afflato tempore. Perpendis (ut arbitror) quomodo ille sub quo tunc æstuabat fervor illuc eum trahebat, unde illus tres perspicere potuisse, quos jure adorandos non dubitaret. Foris si tunc domesticis suis intenderet, & tabernaculi sui in ima teneret, adorans illas personas minime vidisset, & si non vidisset, tunc temporis fortassis non existeret. Duo igitur in unum occurruerunt, quæ ex effusionis illius occasionem præbuerunt, nimieras fervoris, & novitas visionis, juxta hujus rei similitudinem saepè in mente humana agitur, ut dum nimio cœlestis desiderii incendio uritur, aliquid ex divina revelatione vide mereatur, unde ad illos theocraticos excessus adjuvetur.

C A P V T V.

De secunda ecstasi efficienti causa, nempe admiratione.

*S*ecunda exceedendi, ac ecstasi efficienti causa. Admodum Richardo est lib. 5. de contemplat. cap. 9. est magnitudo admirationis; tunc autem admiratio coniungit, cum aliiquid cernimus præter spem, & supra extimationem. Novitas itaque visionis & rei vix creditibilis, adducere soler admiracionem mentis, hic autem mens excessus, qui ex admiratione ortus, recte describitur. Cant. 6. dum dicitur: Quæ est ista, quæ progastrit quasi aurora consurgens? quæ explicatus Richardus ita inquit: Secunda Quid est aurora, nisi lux nova, tenebris, que per ecstasi mixta? & unde quæ admiratio, nisi ex inopinato in credibili spectaculo? Habe itaque; laudabilem lucem tuam, tenebrisque permixtam, lucem visionis cum quibusdam reliquis in ieiunio similitudinibus, ambiguitatisque tenebris, ita ut modo mirabilis mens absque dubio videat, quod declarare credere vix valeat; sed rei novitatem, quanto magis miramur, tanto diligentius attendimus, & quanto attentius perspicimus, tanto plenius cognoscimus. Crescit itaque ex admiratione attentione, & ex attentione cognitione; mens itaque velut aurora consurgit, quæ ex visionis admiratione paulatim ad incrementa cognitionis proficit. Aurora siquidem paulatim elevatur, elevando dilatatur, dilatando clarificatur, led miro modo dum tandem in diem definit, per promotionis luci incrementa ad defecum venit, & unde accipit, ut major sit inde ei accedit, tandemque accedit, ut omnino non sit. Sic utique, sic humana intelligentia divino lumine irradiata, dum in intellectu illum contemplatione suspenditur, dum in eorum admiratione distenditur, quanto temper ad altiora vel mirabiliora docitur, tanto amplius, tanto copiosius dilatatur, & unde ab infinito remotor, inde in temetipsa potior & ad sublimia sublimior inventur. Sed in ejusmodi sublevatione, dum mens humana temper ad altiora crescit, dum dia crecendo, tandem aliquando humanae capacitatibus metas transcedit, sit demum, ut à temetipsa penitus deficiat, & in supermundanum quandam transformatam affectum, ita supra semetipsum erat. Et huc maiuscula lux crescendo definit, non quidem esse lux, sed esse lux maiuscula, ut ipsa aurora jam non sit aurora; ita humana intelligentia ex diuina ita & magnitudine, quandoque accipit, ut ipsa jam non sit ipsa, non quidem ut non

flumina
immobi-
la exempli-
pli Regis
Saba
expone-
tur.

J. Reg. 10

fit intelligentia, sed ut jam non sit humana, dum modo mirabilis mutationeque incomprehensibili efficiatur plusquam humana, dum gloriam Domini 2. Cor. 3. Speculando, in candem imaginem transformatur, à claritate in claritatem, tangam à Domini spiritu. Hæc ille.

Notandum sane est, quod sicut ille præcedens excedens modus, de quo capite precedenti locuti sumus, ex æstuari amore configurit, sic è contrario iste secundus de quo nunc loquimur, non ram à devotione sive arato incipit, quām in ipsum definiat. Ibi ex nimio veritatis delirio ad veritatem contemplationem allsurgit, hic ex veritatis revelatione ejusque contemplatione ad amorem animus inflammatur, quod colligit idem Author ex verbis sequentibus Cantie, 6. Pulchra ut luna, electa ut sol. Aurora etenim & luna lecem habent, sed calorem non habent; sol autem ut rumpe habet. Itaque & illa mentis alcentio, que hoc loco designatur, cujus extrema soli comparantur, quāmvis à solis claritate, veritatisque illustratio ne incipiat, in summam quandoque devotionem definit; sicut enim in primo excessu ex nimio devotionis fervore aliquando anima sublevatur ad summam veritatis contemplationem, sic in ista ex miranda quadam veritatis contemplatione, pa latum promovetur, tandemque inflammatur ad summam devotionem.

Præterea idem Author adverit cap. 12, ubi supra, q. dōd in hoc secundo excedendi modo divina revelatio quandoque prævenienti meditationi occurrat, quandoque ipsam humanam meditationem prævenit, & modo quærentem adiuvat, modo torqueptem excitat. Hoc autem probat duplicit exemplum altero Reginæ Austri, 3. Reg. 10. quæ Salomonem questionibus pullat, & propolitiam & nigrinatus universa ab eo didicit, que illi proponerat. Altero S. Petri, quem in carcere vinclum Angelus in luce visitans, à corporis sui somno excutit. Quid enim est ista Reginæ Austri, quæ venit audire sapientiam Salomonis, & eum videndi desiderio succensa videbatur? quæ, inquam, est ista Reginæ, nisi quelibet anima sancta, qui suis affectibus fortiter præsidens, summum Regis verique Salomonis dilectione fervens, videndique desiderio ardens, de divino adjutorio prælumens, investigandæ veritatis studio vehementer insitum audit, quod querit, quando illa, ad quæ ex propria industria non sufficit, sapientia inter orationem suspiria ex divina revelatione cognoscit.

Quid autem de eadem Reginæ Scriptura præponat, 3. Reg. 10. audiamus: Vident autem, inquit, 3. Reg. 10. Reginæ Saba omnem sapientiam Salomonis, & dominum quam edificaverat, & cibos mens ejus, & habitacula servorum, & ordinem ministrantium: vestes quoque eorum, & holocausta, quæ offerebat in domo Domini, non habebat ultra spiritum. Vident (inquit) Reginæ Saba. Ecce modo vident deficitur, quæ prius proponens, & quærentes proponebatur. Vide tamen quid viderit, & intellige, quan' a intellexerit. Vident (aut) Reginæ Saba omnem sapientiam Salomonis, &c. Ecce quanta, ecce qualia anima devote, animæ studio dat ex divina revelatione cognoscere. Perpende, quām magna, attende quām miranda vident divinitus cognoverit, quæ diuvidendo multumque mirando, tandem præ admirationis magnitudine ad spiritus sui defectum venit. Ecce quo ordine processit, vel ad quem tandem exitum venit. Pritius quærit & audit, postea vident & intelligit, tandem autem obstupescit, &

deficit. Interrogat quod dicit, contemplatur quod miretur, stupet ut mente excidat, menteque excedat. Primum est meditationis, secundum contemplationis, tertium ecstasis. Ecce quibus promotionis gradibus sublevatur animus huma nus. Meditatione profecto assurgit in contemplationem, contemplatione in admirationem, admiratione in mentis alienationem. Manifesto (ut arbitror) jam teneatis exemplo, quod ex magnitudine admirationis incidat homo in mentis excessum. Quid enim aliud illi fuit spiritum non habere nisi mente excedere? vel unde ei hoc accidi, nisi ex multa admiratione? quoniam modo, queso, Reginæ ista sine spiritu fuit, nisi spiritus ipsius à semetipso alienatus fuit?

Quandoque vero, ut proponebamus, divina revelatio solet nostræ meditationis studia prævenire, & humanum animum infra communem etiam humanæ libertatis statum subita tentationum violentia depresso, non solum ad solitum soliditatis statum erigere, sed ultra humanæ possibil itatis metas levare; quod figurâ D. Petri probat Richardus cap. 13. ubi supra, qui cum esset Apostolotum præcipitus, post innumera meritorum miraculorumque sublimia tenetur, ligatur, atque in carcere includitur, sed Angelo visitante excita tur, ac mirabiliter eripitur, quod longiori sermone prosequitur Richardus loco jam dicto.

C A P V T VI.

Tertius excedendi modus ex divina jucunditate et causâ.

Denum ex jucunditatis, exultationisque mag nitudine humana mens solet in ecstasim ca nos. Hie dñe, & semetipsum excedere. Quod satis con venienter exprimitur Can. 8. Quæ est ista, quæ à Matre scandit de deserto delirij affluens immixta super dilecti alias clum suum? Quæ verba Richardus cap. 14. libro 5. Gratia eruditio explicat, dicens: Si per deterratum recte in nus 2. telligitur cor humanum, quid erit iste de deserto part. dilectus, nisi mentis humanæ excessus? quasi de lucidarij deserto humanus animus ascendet, quando supra verispiri semetipsum mentis alienatione transit, quando tu cap. 8 semetipsum in imo defers, & ad celum usque petrantiens, solis divinis se totum per contemplationem & devotionem immergit. Sed hujusmodi ascensionis causa consequenter annexatur, in eo quod haec, quæ ascendet delictis affluere dicuntur. Quid est delictis affluere, nisi spiritu gaudii affluere diuinæ plenitudine abundaret? quid, inquam, est quid sit. hæc deliciarum affluentia, nisi vera suavitatis abundantia, cœlitürque data, ubertimque infusa letitia? Et infra: deliciatum itaque affluentia ascensionis tunc causa existit, quando ex illa divinæ dulcedinis infusione, quam in initio sentit, leipsam anima sancta præ gaudio & exultatione non capit, in tantum, ut exultationis & jucunditatis sue magnitudine eam extra semetipsum effundat, & supra semetipsum rapiat. Sic sanè vehemens im mensaque letitia, dum supra humanum modum excedit, hominem supra hominem a tollit, & supra humana sublevatum in sublimibus suspedit. Hujus sanè rei formam etiam in animalibus quotidie possumus percipere. Solent namque in suis l.ibus talus quosdam dare, & sua corpora quantulumcumque in aera suspendere, sic rapere & piceas, dum in aquis ludunt, supra aquas exilunt, &

Vidend. & semetipsum excedere. Quod satis con venienter exprimitur Can. 8. Quæ est ista, quæ à Matre scandit de deserto delirij affluens immixta super dilecti alias clum suum? Quæ verba Richardus cap. 14. libro 5. Gratia eruditio explicat, dicens: Si per deterratum recte in nus 2. telligitur cor humanum, quid erit iste de deserto part. dilectus, nisi mentis humanæ excessus? quasi de lucidarij deserto humanus animus ascendet, quando supra verispiri semetipsum mentis alienatione transit, quando tu cap. 8 semetipsum in imo defers, & ad celum usque petrantiens, solis divinis se totum per contemplationem & devotionem immergit. Sed hujusmodi ascensionis causa consequenter annexatur, in eo quod haec, quæ ascendet delictis affluere dicuntur. Quid est delictis affluere, nisi spiritu gaudii affluere diuinæ plenitudine abundaret? quid, inquam, est quid sit. hæc deliciarum affluentia, nisi vera suavitatis abundantia, cœlitürque data, ubertimque infusa letitia? Et infra: deliciatum itaque affluentia ascensionis tunc causa existit, quando ex illa divinæ dulcedinis infusione, quam in initio sentit, leipsam anima sancta præ gaudio & exultatione non capit, in tantum, ut exultationis & jucunditatis sue magnitudine eam extra semetipsum effundat, & supra semetipsum rapiat. Sic sanè vehemens im mensaque letitia, dum supra humanum modum excedit, hominem supra hominem a tollit, & supra humana sublevatum in sublimibus suspedit. Hujus sanè rei formam etiam in animalibus quotidie possumus percipere. Solent namque in suis libus talus quosdam dare, & sua corpora quantulumcumque in aera suspendere, sic rapere & piceas, dum in aqua ludunt, supra aquas exilunt, &

Forma quedam hujus ex ultations in anima libus quo que certare licet.